

Ministerie van Justitie en Veiligheid
De heer E. van der Burg
Staatssecretaris
Postbus 20301
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Datum
25 januari 2023
Kenmerk
SEC/U202300048
Telefoon

Onderwerp
Plan van aanpak 'derdelanders'

Geachte heer Van der Burg,

Op 18 juli 2022 heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de aanpassing van de doelgroep die valt onder de richtlijn tijdelijke bescherming¹. U schrijft dat u op basis van signalen van de veiligheidsregio's, gemeenten en de IND heeft besloten dat derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning per 19 juli 2022 niet langer een beroep kunnen doen op de richtlijn tijdelijke bescherming en dus niet langer recht hebben op opvang en voorzieningen in Nederland, tenzij zij reeds waren ingeschreven in de Basisregistratie Personen. In dat geval geldt dat hun recht op opvang en voorzieningen op grond van de richtlijn tijdelijke bescherming vervalt vanaf 4 maart 2023. Deze datum nadert inmiddels met rasse schreden. Tevens schrijft u dat u alle betrokken partijen heeft gevraagd om samen te werken om de gevolgen van deze beleidswijziging te ondervangen, waarbij de nadrukkelijke wens is om deze doelgroep terug te laten keren naar het land van herkomst.

In de bestuurlijke afspraken van 26 augustus 2022 is opgenomen dat het rijk op (uiterlijk) 1 oktober 2022 met een plan van aanpak komt voor derdelanders uit Oekraïne. In de verzamelbrief Oekraïne van 14 oktober 2022² geeft u aan dat er met DT&V, de IND en Vluchtelingenwerk Nederland is gewerkt aan een plan van aanpak voor derdelanders. Dit plan beperkte zich tot 1) het in kaart

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/18/tk-aanpassing-doelgroep-beschermingsrichtlijn>

² [https://open.overheid.nl/repository/ronl-3190cc35dd0bebf0abef62023f7182f8605d2ab3/1/pdf/TK%20Verzamelbrief%20opvang%20Oekra ne%2014%20okt.pdf](https://open.overheid.nl/repository/ronl-3190cc35dd0bebf0abef62023f7182f8605d2ab3/1/pdf/TK%20Verzamelbrief%20opvang%20Oekra%20ne%2014%20okt.pdf)

brengen van de doelgroep door de IND, 2) voorlichting door Vluchtelingenwerk Nederland 3) een remigratiebeleid door DT&V.

De consequenties voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten zijn in bovenstaande uitwerking tot enkele weken geleden niet meegenomen. Vanaf de zomer heeft de VNG stelselmatig aangedrongen op een plan van aanpak voor de situatie ná 4 maart 2023. Dit heeft echter niet geleid tot een concreet plan, concrete besluitvorming en eenduidige communicatie. Dit betekent dat gemeenten geen voorbereidingen hebben kunnen treffen, de doelgroep in onzekerheid verkeert en dat er een zeer groot risico is ontstaan dat dit behoorlijke impact heeft op de asielopvang in Nederland en specifiek op het COA.

Nu – krap vijf weken voor 4 maart 2023 – moet er alsnog versneld gewerkt worden aan oplossingsrichtingen, waarbij ‘goede’ oplossingen door het verstrijken van de tijd verloren zijn gegaan en gemeenten geconfronteerd worden met suboptimale keuzes. Om te voorkomen dat de crisis in de asielopvang verergert, dreigt de situatie te ontstaan dat deze doelgroep in de gemeentelijke opvang Oekraïne (GOO) en/of de Particuliere opvang Oekraïne (POO) moet blijven. Gemeenten geven al lange tijd aan dat zij het niet wenselijk achten zowel Oekraïners als reguliere asielzoekers op te vangen op één gemeentelijke opvanglocatie, omdat zij voorzien dat de verschillende regimes zorgen voor onrust en onduidelijkheden in de uitvoering. Ook hebben zij zorgen ten aanzien van de verschillende verantwoordelijkheden en financieringsstromen. Voor het opvangen van deze groep – feitelijk asielzoekers – door gemeenten is bovendien geen wettelijke basis. Tegelijkertijd voorzien gemeenten ook problemen met logistiek en communicatie, wanneer ervoor gekozen wordt om de derdelanders per 4 maart over te plaatsen naar andere (al dan niet COA-)locaties. Door de voortdurende onduidelijkheid kunnen gemeenten niet de betrouwbare overheid zijn die ze graag willen zijn, wat hun geloofwaardigheid aantast.

Het begrip voor deze – onnodig ontstane – situatie onder gemeenten brokkelt steeds verder af, omdat het rijk niet tijdig met passend beleid komt waarop gemeenten hebben kunnen anticiperen. Als het kabinet een politiek besluit neemt, moet het rijk ook nadenken over de consequenties van deze beleidskeuze voor de doelgroep en de (gemeentelijke) uitvoering.

De VNG vindt deze ontwikkeling uiterst zorgwekkend. Gemeenten hebben het afgelopen jaar alle zeilen bijgezet om een bijdrage te leveren aan de verschillende opvangvraagstukken. Om een weg uit de crisis te vinden, en eruit te blijven, is het essentieel dat we als overheden de handen ineen blijven slaan. Met het uitblijven van een tijdige oplossing voor derdelanders, voelen veel gemeenten zich in de kou gezet. De VNG wil daarom dat er voor het einde van deze maand een bestuurlijk overleg komt waarin het rijk een werkbare oplossing presenteert voor de derdelanders. Zonder uitvoerbare maatregelen zijn er zo'n 4.900 derdelanders die op 4 maart 2023 het asielproces ingaan en zich zeer waarschijnlijk vanaf die datum melden in Ter Apel als ze in Nederland willen blijven.

Daarbij vraagt de VNG nadrukkelijk:

- af te wegen of de gestelde datum van 4 maart 2023 verlengd moet worden;
- zo spoedig mogelijk een oplossing te presenteren die rekening houdt met door gemeenten geuite zorgen t.a.v. de uitvoeringsconsequenties, logistiek en communicatie.

Daarnaast stelt de VNG dat vooraleer het rijk opnieuw een beroep doet op gemeenten, het rijk alle eerder gemaakte bestuurlijke afspraken op de kortst mogelijke termijn in uitvoering brengt. Dit geldt

onder meer voor een uitvoerbare Spreidingswet³ en voor de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen.

Gezien de urgentie van dit vraagstuk vragen wij u dringend om binnen een zo kort mogelijke tijd een reactie te geven.

Met vriendelijke groet,
Vereniging Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'L' followed by a long horizontal line.

mr L.K. Geluk
algemeen directeur

³ Zie onze consultatiereactie voor wat er nodig is voor een goed uitvoerbare wet